

Julita El-Jai

Raport z wyjazdu naukowego do Danii

Studia Ecologiae et Bioethicae 5, 549-551

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Julita EL-JAI
IEiB UKSW Warszawa

Raport z wyjazdu naukowego do Danii

W okresie od 28 sierpnia do 31 stycznia odbyłam studia wymienne na University of Copenhagen (na Wydziale Nauk Przyrodniczych) w ramach europejskiego programu SOCRATES-Erasmus. Równocześnie pracowałam w Centre for Ethics and Law nad skompletowaniem materiałów i bibliografii do pracy doktorskiej. Ponadto zapoznałam się z funkcjonowaniem Danish Centre for Bioethics and Risk Assessment.

Program SOCRATES-Erasmus propaguje wymiany między uczelniami należącymi do Unii Europejskiej. Jego celem jest podnoszenie poziomu kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego. Kartę Uczelni Erasmusa posiada 240 polskich uczelni (w tym UKSW), które działają w ramach wymiany studentów, nauczycieli, punktów ECTS, nowych programów nauczania, kursów intensywnych oraz sieci tematycznych. Rekrutacja odbywa się na wiosnę każdego roku, a pobyt na uczelni goszczącej dofinansowany jest przez Program SOCRATES-Erasmus.

Poziom nauczania w Danii należy do najwyższych w Europie. Najstarszym uniwersytetem jest University of Copenhagen, który z dniem 1 stycznia 2007 roku został połączony z The Royal Veterinary and Agricultural University (KVL) oraz The Danish University of Pharmaceutical Sciences. Dzięki takiej fuzji University of Copenhagen jest obecnie największą skandynawską uczelnią o bardzo szerokiej ofercie naukowej. KVL został przekształcony w Faculty of Life Sciences (Wydział Nauk Przyrodniczych) z siedmioma kierunkami: biotechnologia; medycyna weterynaryjna i dobrostan zwierząt; ochrona środowiska; żywność i zdrowie publiczne; botanika i bogactwa naturalne; ekonomia i polityka; oraz leśnictwo, architektura krajobrazu i urbanizacja. Wydział oferuje około 180 kursów prowadzonych w języku angielskim na etapie licencjata, magisterium i doktoratu, jak również indywidualny tok studiów dla studentów duńskich i zagranicznych. Zajęcia składają się z części teoretycznej i praktycznej, ukierunkowująca studenta na rozwiązywanie problemów. Dodatkowo prowadzone są kursy i szkolenia dostępne dla wszystkich studentów. Przykładem może być uznawana przez organizację FELASA licencja pozwalająca na przeprowadzanie doświadczeń na zwierzętach laboratoryjnych (w dwóch kategoriach: samodzielnie i pod opieką pracownika naukowego). Kurs taki zawiera nie tylko elementy zootechniczne i prawne, ale też obszerny blok o tematyce etycznej.

Wydział Nauk Przyrodniczych postawił za cel w swojej pracy naukowej utworzenie holistycznego i interdyscyplinarnego podejścia do problematyki określanej kolokwialnie jako „from farm to fork”. Oznacza to działania zmierza-

jące do polepszenia zdrowia i jakości życia ludzi, zwierząt oraz ochrony przyrody w kontekście etycznym i ekonomicznym. Cechami wyróżniającymi Wydział Nauk Przyrodniczych jest:

- partnerskie podejście do studenta
- indywidualny tok nauczania i wybór kursów zgodnie z zainteresowaniami
- zajęcia ukierunkowane na pracę własną, w tym projekty zaliczające kursy
- wyróżnienie pracy w grupie jako najlepszej metody zdobywania wiedzy i budowania relacji w zespole
- cztery bloki w roku akademickim (jeden blok – 15 ECTS) – umożliwiającą podzielenie materiału i skupienie się na jednym lub dwóch przedmiotach w bloku
- wykorzystanie komputerów do pracy ze studentami (przesyłanie prezentacji, umieszczanie artykułów, kontaktowanie się ze studentami indywidualnie)
- uwzględnienie problematyki etycznej w nauce
- bogate zaplecze socjalne i organizacyjne

Przykładem wykorzystania narzędzi informatycznych w prowadzeniu zajęć (głównie na kierunku weterynaryjnym) jest utworzona w 2002 roku strona internetowa *Animal Ethics Dilemma* (ae.imcode.com) w ramach projektu *Elastyczność w nauczaniu*, opartej na zasadach gry wcieleniowej (role-play game). Omówiono tam szereg zagadnień etycznych odnoszących się do traktowania zwierząt – np. hodowla ślepych kur, eutanazja zdrowych psów, rzeźnie. Grając, studenci uczą się fundamentalnych teorii w etyce dotyczących relacji człowiek-zwierzę oraz odpowiadają na ankietę wielokrotnego wyboru. Dzięki jej wynikom komputer generuje obraz ich stanowiska etycznego. Następnie mogą już bardziej świadomie poszerzać swoją wiedzę w ramach jednej teorii, lub zmienić swój profil przekonując się do innych kierunków etycznych (biocentryzm, utylitaryzm, prawa zwierząt, antropocentryzm skrajny i umiarkowany).

W ramach kilku duńskich uczelni (Technical University of Denmark, University of Aarhus i University of Copenhagen) działa CeBRA – Danish centre for Bioethics and Risk Assessment (www.bioethics.kvl.dk) – kierowany przez prof. Petera Sandoe. To interdyscyplinarne centrum zostało założone w 2000 roku w celu połączenia podejścia etycznego, biologicznego, społecznego i ekonomicznego i utworzenia tzw. „meeting point”. W tych ramach możliwe było zapoczątkowanie badań odnoszących się do inżynierii genetycznej stosowanej w żywności (rośliny, zwierzęta) i próba odpowiedzi na pytania z perspektywy nauk humanistycznych i społecznych dotyczących etycznych zagadnień wpływających z nauk biologicznych. Wiele obecnych projektów finansowanych jest z grantów Unii Europejskiej (*Klonowanie w debacie publicznej*, EADGENE – europejska sieć chorób zwierzęcych) oraz przez państwo (*Etyka ochrony zwierząt i komunikacja nauka-społeczeństwo*, *Bezpieczeństwo biologiczne i ocena wpływu roślin transgenicznych w Afryce Wschodniej*). Do projektów indywidualnych należy

Integralność istot żywych czy Niepewność wiedzy w odwzorowaniu rzeczywistości. Do znanych ukończonych projektów kierowanych przez CeBRA należy: SAFE FOOD, TRUSTINFOOD, SEFABAR, CODE-EFABAR. Sukces, będący udziałem Centrum, wynika nie tylko z finansowania zewnętrznego, ale co ważniejsze skupienia się w swojej pracy na pograniczu etyki białej oraz zielonej i ocenie ryzyka zaistniałych problemów dla społeczeństwa.

W Kopenhadze działa również drugie centrum biotyczne o randze międzynarodowej – Centre for Ethics and Law in Nature and Society (www.ethic-law.dk). Kierowane przez prof. Petera Kempa centrum, finansowane jest przez Duńską Radę ds. Badań, Ministerstwo Polityki Społecznej, Komisję Europejską i prywatne fundacje. Działa ono w ramach szeroko rozumianej bioetyki i bioprawa. Obecnie praca naukowa jest ukierunkowana na następujące zagadnienia: *Prawo międzynarodowe wobec terroryzmu, Przejrzystość i świadomy wybór w etyce żywności i żywienia* (koordynowane przez Christiana Coffa), *Podstawy oceny etycznej i aspekty prawne w biotechnologii*. Wśród ukończonych projektów jest ETHICATT zajmujący się problematyką praw pacjenta. Centre for Ethics and Law daje możliwość pracy w międzynarodowym zespole, jak również korzystania z bogatej biblioteki z zakresu filozofii i bioetyki.

System nauczania w Danii kładzie nacisk na wykorzystanie wiedzy w praktyce, a nie suche zapamiętywanie informacji. Podobnie jest w przypadku filozofii, którą charakteryzuje oderwanie od problematyki Boga i religii przy jednoczesnym ukierunkowaniu na etykę praktyczną i szukanie rozwiązań na styku nauk humanistycznych i biologicznych.

Dąb szypułkowy